

ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА НАСТОЯЩИ И БЪДЕЩИ ПРОФЕСИИ НА ДЕЦАТА

Милена Ж. Иванова

НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Борец

***Резюме:** В разработката се представят интерактивни и интегративни форми, подчинени на темата. Статията разглежда положителните резултати, които се постигат с включване на ново ядро: „Докосни и опознай“ в учебно-възпитателния процес при работа с деца от предучилищна възраст. Отражава постигнати резултати от реализирана педагогическа ситуация на отворени врата, посветена на затвърждаване и систематизиране знанията на децата за настоящи професии и тези на бъдещето. Използваните технологии и средства имат положително въздействие за овладяване на иновативни методи и за стимулиране желанието им да бъдат активни участници в реализирането на предложените педагогически ситуации.*

***Ключови думи:** Иновативни методи, учебно-възпитателен процес, положително въздействие.*

INNOVATIVE METHODS FOR PRESENTING CURRENT AND FUTURE PROFESSIONS TO CHILDREN

Milena J. Ivanova

NY „Sv. Sv. Kiril I Metodii“, Borec

***Summary:** This report examines the positive results that are achieved with the inclusion of innovative technologies in the educational process when working with preschool children. The report reflects the results achieved by the implementation of open doors, dedicated to the consolidation and systematization of children's knowledge of the rules of conduct in society and at school. The development presents the use of multimedia presentations and developed interactive materials related to the topic. The technologies and means used have a positive impact on children's mastery of rules and norms of behavior and stimulate the desire to be active participants in the implementation of the proposed pedagogical situation.*

***Keywords:** innovative technologies, educational process, positive impact*

„ВСИЧКО, което трябва да зная съм научил в детската градина. Повечето от онова, което ми е било потребно, за да се науча как да живея, какво да правя, как да се държа – съм научил от детската градина. Мъдростта не е горе на върха, където

блести заветната диплома, а там в пясъчника на детската площадка в предучилищната група“.

Робърт Фулам (Фулам Р.: 2012)

„Предучилищното образование полага основите за учене през целия живот и социална интеграция на децата, като осигурява познавателното, езиковото, социалното и емоционалното им развитие, отчитайки значението на играта в процеса на ученето“. (Закон за предучилищното и училищното образование)¹. „Потребностите на децата обаче се променят и традиционният модел на работа в детската градина би трябвало да премине на друг етап от своето развитие. Статичното положение на децата и ролята им на обекти за въздействие, а не на равноправни партньори при взаимодействие ги потиска, което води до неефективност в работата. Това налага използването на иновативни методи и подходи за постигането на по-добри резултати от дейността на деца и учители. Тук ролята на педагога е лидерска, но не като външен наблюдател контролиращ събитията, а като равноправен участник в детския колектив.“ (Национална стратегия за въвеждане на ИКТ в българските училища)². Съвременният образователно-възпитателен процес в подготвителна група се осъществява както с помощта на традиционните методи и средства, така и чрез използването на нови и иновативни технологии в отговор на различните потребности и нарасналите очаквания на днешните деца. Терминът иновация произлиза от латинското „novatio“, и преведен дословно означава „по посока на изменението“, употребата на нови идеи, процеси и практики базирани се на ново приложение на науката или техниката. Технология (от на гръцки: τέχνη - изкуство, майсторство, умение и на гръцки: логия - изучаване) – съвкупност от методи и инструменти за постигане на желан резултат. Технологията включва последователността на операциите и процедурите, тя е тясно свързана с използваните материали и техники. По смисъла на думите понятието иновативни технологии се разглежда като непрекъснат, творчески процес на създаване и реализиране на новости. Актуалният образователно-възпитателен процес се реализира както с използването на обичайните методи и средства, така и с употребата на иновативни технологии за приобщаване на различните потребности на съвременните деца. Това води до необходимост от употребата на иновативни методи и подходи за повишаване на резултатността от дейността на деца и учители. „Иновационният път на усъвършенстване на педагогическия процес е въвеждането на иновационни решения на родени в практиката нови, нестандартни решения, които осигуряват ефективност на процеса. Какво представлява педагогическата иновация? – Чрез нея се решават организационни и съдържателни проблеми на образованието в определена образователна област (отделна занималня, детска градина, училище, класна стая)“ (Радкова Д. 2012:43). Част от иновативните технологии, които вече ефективно се използват при ежедневната работа на педагозите в подготвителна група включват и навлизането на информационните и комуникационни средства за реализиране на педагогическия процес. Имайки предвид, че децата от най-ранна детска възраст вече имат достатъчно добри познания за настоящи и бъдещи професии, реална е нуждата от актуализация на методите и средствата за реализиране на ефективна образователно- възпитателна работа. „Срещи на родители с децата в ден на кариерата, в който разказват за професиите си“ (Gest T. 2000:

¹ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136641509>

² <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=398>

децата за предизвикателствата на времето чрез стимулиране на техния потенциал и защита на правата им, като създават условия за изява на творческите заложби, физическото, психическо и интелектуално израстване на детската личност, с цел бъдещето им професионално развитие, чрез опознаване света на човешките дейности. Децата се учат чрез преживяване, игра и дейност да живеят щастливо, удобно и конструктивно с други деца. „Обучението чрез игра гарантира формиране на умения за откриване на нови знания, които се съпоставят с непознатите по изключително интересен, забавен и нетрадиционен начин“ (Тодорова, М., 2016:173). Чрез прилагане на интерактивни и интегративни форми на работа с деца, ориентирани към провокиране на мисленето, фантазията и самостоятелността, към формиране на практически умения у децата и към развитие на личността. **Общообразователният минимум за предучилищно възпитание, посочен в ДОС, съдържа седем общообразователни направления. Целта е постигане на социална готовност на децата за училище. В различните възрастови групи направленията са едни и същи, но на спираловиден принцип се увеличава обемът материал, който се дава на децата. От своя страна, в самите направления се конкретизира материала по отделни ядра. От ранна възраст детето би трябвало да разбере основната роля на избраната професия в живота на хората, да осмисли нейната цел, да осъзнае, че всеки човек трябва да се труди и да се учи, а всеки общественно-полезен труд се възнагражда. В наше време професионалният труд е обществена необходимост и без него е невъзможен човешкият живот. „Запознаването на децата с посочените групи професии предлагат непосредствено наблюдение или предварително проектиране на ситуации, които моделират (имитират) трудовата дейност, много често представянето на даден трудов процес е свързан и със символизация. За много от професиите непосредствената нагледност е невъможна и това предлага моделирането на трудовата дейност. „Проектираната ситуация и въведената символизация се използват, за да се обезпечи преходът от външните (материални) действия към вътрешните (идеални), т.е. интериоризация, усвояване на социален опит от индивида“ (Галчева К. И., Галчев Г.1995:80). Чрез предметно-схематичен модел на професионалния трудов процес децата достигат до обобщени представи за труда на възрастните. Нито един от компонентите на трудовия процес не може да бъде елиминиран. За ефективността на определена професия се съди по резултата, който трябва да съответства на замисъла. Да знаят, че всички възрастни се трудят. Да свързват благополучието на хората с резултатите от техния труд. Резултатите от труда – това са продуктите на труда, които са нужни на всички – и на възрастните, и на децата. Невъможно е да се приложи унифицирана методика с различните видове труд, поради голямото разнообразие от професии. Групи професии, които са достъпни за възприемане и са обект на проявата на интерес от страна на децата, са:**

- професии на персонала в училище;
- професии на родители;
- професии на други възрастни, към които децата имат интерес (нови професии).

При планиране на дейностите в годишния план на групата освен работата с децата е необходимо да се заложи на стимулиране и насърчаване на творчеството и инициативността на родителите, стремежи се към повишаване на тяхната информираност и интереса към учебното съдържание и детските проблеми, към осъзнаване необходимостта от постоянно сътрудничество между родителите и учителите на групата в името на детето.

В мероприятията, заложи в годишния план за работа със семейството, който традиционно се приема и утвърждава в училище, се реализира активно използване на иновативни технологии като средство за насърчаване на диалога между поколенията и въвличането на родителите в живота на групата. Използването на презентации в образователно-възпитателния процес провокира и стимулира детското развитие, а при срещите с родители води до повишаване на техния интерес и мотивирането им да проявяват съпричастност към педагогическия и възпитателен процес.

Конкретната ситуация на отворени врата „Иновативни методи за представяне на настоящи и бъдещи професии“, която представям в доклада, е заложи в годишния план за работа на групата през тази учебна година и има за цел:

1. Стимулиране интереса на детето за овладяване и използване в ежедневието си представяне на професии, настоящи и бъдещи, посредством използването на иновативни методи и технологии.

2. Формиране у детето интерес към човешкия труд и заобикалящата го действителност с помощта на иновационни технологии.

3. Получаване на умения за вземане на собствени решения и работа в екип.

4. Развиване на качества като отговорност, съобразителност, ловкост, които екипната работа изисква.

Основните задачи, които бяха изведени, са:

1. Затвърдяване и обобщаване знанията на децата за различните професии посредством мултимедийни презентации и докосвайки се до тях.

2. Усвояване на основни понятия, свързани със съответната професия.

3. Възприемане на качества като отговорност, съобразителност, ловкост, които екипната работа изисква.

4. Осъзнаване на факта, че от собствената им дейност и поведение зависи постижението на целите на екипа.

Реализирането на ситуацията протече през няколко етапа:

1. Предварителна подготовка, която включва:

- подготвяне на сценарии за планираното мероприятие – мотивиране и стимулиране на децата за активното им включване в подготовката на ситуация на отворени врата;

- запознаване с подходяща литература, свързана с темата;

- провеждане на разговори и беседи с децата за различните професии чрез игри и интерпретиране;

- изучаване на стихчета, песни и гатанки за въведение в ситуацията;

- беседи, разговори, упражнения, ролеви игри, задължителни регламентирани и нерегламентирани ситуации;

- използване на костюми и атрибути към тях за практическа част;

- подготвяне на презентация по темата;

- изработване на листове за самостоятелна работа, както и медали за децата;

2. Провеждане на ситуацията

На разглежданата тема: „Иновативни методи за представяне на настоящи и бъдещи професии“, която представям в доклада, присъстваха директорът на училището, колеги и родители.

Под звуците на забавна мелодия децата бяха представени от водещия на мероприятияето като истински артисти и с появата си провокираха аплодисментите на публиката. За въведение в ситуацията послужи представянето на „професии – настоящи и

бъдещи“ на интерактивна дъска. Водещи бяха няколко талантиливи деца от групата, които се справиха с огромно желание. Като мотив за справяне с всички трудности и поставени задачи послужи желанието на децата да представят настоящи и бъдещи професии.

За да спечелят оваците на публиката, вживявайки се в ролята на дадена професия, малчуганите първо си припомниха правилата на поведение и атрибутите, а след това посредством две компютърни презентации, представени чрез мултимедия, създадоха подходяща игрово-познавателна среда, нужна за представяне на информацията по темата. По този начин образователното съдържание се възприе по-леко, непринудено и по-ефективно.

След актуализиране и систематизиране на знанията си децата успешно преминаха през три изпитания – задачи, като след справянето с всяка от тях отключваха по едно катинарче от вълшебна ковчеже, което пристигна, донесено от магьосник от страната на „Професиите“. Едно от изпитанията за децата беше поднесено с помощта на мултимедия под формата на изработена специално по темата игра с въпроси. Всеки правилен отговор, даден от децата, беше съпроводен от подходящ музикален звук – ръкопляскане.

След успешното справяне и с трите изпитания дойде и дългоочакваният момент, а именно отварянето на всички катинарчета и изненадите от ковчетата. В тях кралицата от страната на „Професиите“ беше приготвила две изненади – медал за всяко дете, усвоило правилата за интерпретиране на професията, както и вълшебна златна рибка, която изпълнява желанията на децата, усвоили професиите.

3. Анализ, оценка и изводи от проведената ситуация.

Проведената ситуация остави трайни впечатления у всички присъстващи. Колегите и родителите не скриха задоволството си от знанията и уменията, които показаха децата. Положителното въздействие, което оказва на малчуганите използването на ново ядро „докосни и опознай“, докосвайки се практически до различните професии и използваната мултимедийната презентация, изтъкват приноса и за овладяването на групата, и задържането на вниманието на децата върху извършваните дейности. Най-голямото си удовлетворение получиха от начина, по който приеха предизвикателството, и положиха максимални усилия в подготовката и представянето на ситуацията пред гостите. Включиха се с желание и трепет във всички дейности, предхождащи празника. С помощта на мултимедийните презентации, изработената компютърна игра и включените песни практическото представяне на дадена професия в ситуацията освен планираните дейности по образователно направление Околен свят осъществи и връзка с останалите образователни направления по ДОС.

След планирането и реализирането на ситуацията врата „Иновативни методи за представяне на настоящи и бъдещи професии“ могат да се направят следните изводи относно предстоящата работа в групата при реализиране на ситуации, празници и мероприятия:

1. Докосвайки се до света на настоящи и бъдещи професии, използването на мултимедийни презентации и други иновативни техники прави усвояването на знанията и уменията от децата по-интересно и увлекателно и ги стимулира да бъдат активни участници в образователно-възпитателния процес.

2. Системното и целенасочено използване на практически дейности за усвояване на професиите, използването на компютърни технологии в работата на педагога в групата неминуемо води до повишаване на качеството и ефикасността на изпълнението на предстоящите планирани дейности.

3. В групата се използват и ще продължат да се използват разнообразни иновативни технологии не само при работата с децата, но и при планиране на дейности с техните родители, организирайки родителски срещи, анкети, презентации, очаквайки сближаване на позициите и постигане на сътрудничество между семейството и педагозите.

Очакванията ни са чрез ефективна ежедневна работа да съумеем да постигнем равновесие и хармония в отношенията между семейство – дете – педагог, което ще гарантира благоприятно повлияване на ценностната система на децата и разгръщане на положителни черти от характера им. Светът, в който живеем, е динамичен и иновативните методи и технологиите непрекъснато се променят и усъвършенстват. Съвременните деца също имат различни очаквания и интереси. Това неминуемо налага използваните традиционни методи и средства за възпитание и обучение умело да се преплитат с актуалните и иновативни методи и технологии. От педагога в днешно време се изисква да отговаря на високите очаквания на деца и родители, съобразявайки се с индивидуалните им особености, използвайки нови възможности и средства. Съвременната образователна система може да се развива само чрез създаване и разпространяване на иновации в няколко посоки, икономически, технологични, педагогически, организационни. Иновациите в образователната дейност са предпоставка за създаване на нова образователна среда, в която детето променя своята позиция, подпомагано от педагога.

Вместо заключение считам, че целта, която бе поставена, за затвърдяване на знания за професиите и докосвайки се практически „докосни и опознай“ до тях, водят до повишаване качеството на образованието, обогатяване на учебното съдържание и въвеждане на иновационни образователни технологии и методи в учебния процес, също така и „Ефективно използване на съвременните информационни и мрежови технологии за повишаване качеството на образованието, обогатяване на учебното съдържание и въвеждане на иновационни образователни технологии и методи в учебния процес“ (Савова В. 2013:90), съобразена с възрастовите възможности и особености на децата от предучилищна възраст звучи съвсем актуално и напълно осъществимо и в детската градина. Детето трябва да разбере, че всяка една професия е важна и значима. Да се предизвика интерес към трудовия процес чрез запознаване с материалите и инструментите за определени професии. Добре е родителите и учителите да стимулират желанието на детето да упражнява определена професия, колкото и нереална да изглежда, защото детето не трябва да подценява нито един вид труд.

Системата от форми на педагогическото взаимодействие по образователно направление „Околен свят“ се явява ефективно средство за развитие на обобщени представи от областта на икономиката, за предизвикване на познавателен интерес и познавателна активност, за овладяване на знания и умения, необходими за по-нататъшното умствено развитие на децата.

И да завършим с един цитат на Кингсли Еймис: „Ако искате да правите каквото искате, опитайте се да го направите поне веднъж, а в бъдеще ще бъде по-лесно и по-лесно.“ (Еймис К³).

³ Цитати опит:7-<https://www.crossroadbg.com> > citati – opit

Литература:

Галчева К. И, Галчев Г. (1995). *Детето и светът на възрастните*. Пазарджик: ИК „НИКЕ-РБ“.

Закон за предучилищното и училищното образование
<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136641509>

Национална стратегия за въвеждане на ИКТ в българските училища
<https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=398>

Радкова Д.(2012). Очи в очи. София, ПИ „Образование“, бр.5, 2012, с.43

Савова, В. Взаимодействието в детската градина чрез интерактивните игри. София, сп. Педагогика, година LXXXV, книжка1,2013, с.90

Тодорова, М. (2016). Предприемателство в дошкольном возрасте. Непрерывная предметная подготовка в контексте педагогических , инноваций, Част 2, Саратов, 2016, с.173

Фулам Р.(2012). Всичко, което трябва да зная съм научил в детската градина. София: Прозорец.

Gest, T. (2000). Loganville High School.- In: Fixing Your School. In: U.S. News and World Report, Oct 9, 2000, v.129, i.14

Еймис К . <https://www.crossroadbg.com> > citati – opit, Amis K.